

V čele festivalu musí stát osobnost,

říká Jan Kastner, programový ředitel festivalu Finále Plzeň

Festival Jeden svět a Finále Plzeň jsou dvě rozdílné filmové akce. Přesto došlo v Plzni k jejich částečnému propojení. Proč?

V letošním roce došlo změnou data konání Febiofestu ke značným přesunům v termínech konání jarních filmových festivalů v ČR. Jeden svět i Finále dokázaly na nastalou situaci reagovat s rozhledem sobě vlastním. Nedošlo k tomu, že by mezi nimi propukl bratrovražedný konkurenční boj, ale spolupráce. Ostatně Jeden svět byl již v jednom z předcházejících ročníků jednou ze sekcí festivalu Finále.

Existuje mezi festivalem Jeden svět a Finále Plzeň také nějaká vnitřní souvislost?

Určitě. A hlubší, než by se na první pohled mohlo zdát. Jeden svět se programově zaměřuje na zkoumání lidského údělu, hodnoty našich životů a dodržování lidských práv prostřednictvím dokumentárního filmu, a to v mezinárodním kontextu. Finále Plzeň se v rámci národní kinematografie snaží oddělovat zrno od plev, upozorňovat na skryté hodnoty a dávat do souvislosti to, co se v českém filmovém světě v uplynulém roce stalo. A navíc se už třetím rokem snaží o totéž u dvacítky vybraných dokumentů. Navíc u obou festivalů jde nejen o filmy samé, ale

také o jejich reflexi podpořenou besedou po projekci. Prostě se oba festivaly snaží o osobitě vyjádření svého pojetí světa nebo, chcete-li, svého vidění reality. A snad se jim to i daří.

Jaký je váš osobní vztah k festivalu Jeden svět?

Ačkoliv mě na filmovém umění nejvíce fascinuje jeho neuvěřitelná schopnost proměňovat lidskou fantazii v realitu, vím, že i dobré dokumenty dokážou nahlédnout hlouběji pod to, co je zdánlivě všem zřejmé a dobře viditelné.

A tím, že se Jeden svět navíc programově soustřeďuje na filmy nabourávající zavedené stereotypy, podněcuje i k osobní angažovanosti člověka. Navíc si myslím, že je důležité mít v čele festivalu charismatického člověka, u něhož nejsou slova v rozporu s činy. A takovým pro mě Igor Blaževič je. Nezapomenu na slavnostní zakončení minulého ročníku Jednoho světa v pražském kině Lucerna, kdy z pódia poděkoval všem společensky důležitým lidem a sponzorům. Zároveň však vyzval k tomu, aby se v sále posadili i všichni ti, díky nimž je festival takový, jaký je. Diváci. Ti, kteří každodenně při projekcích naplňovali kinosály. Mnozí totiž stáli, zatímco místa pro sponzory zůstala prázdná.

JEDEN SVĚT A FINÁLE. V Plzni se rozhodli pro spojení dvou festivalů. FOTO: ARCHIV FINÁLE PLZEŇ

Finále Plzeň si na nepřízeň diváků také nemůže stěžovat...

Naštěstí ne a nebylo by ani komu. Ale samozřejmě se snažíme, aby nabídka našeho festivalu byla

co nejrozmanitější. Pochopitelně, filmy v soutěži hraných filmů jsou takové, jaké jsou. Vybraných dvacet dokumentárních filmů by mělo splňovat požadavky jak na závaž-

nost sdělení, tak na odpovídající uměleckou formu. V rámci doprovodného programu se snažíme upozorňovat na významné osobnosti a zaznamenání hodné události z dějin naší kinematografie.

Tady se někdy přece jen potýkáme s neznalostí některých diváků a mnohé projekce nestojí v popředí zájmu tak, jak by si zasloužily.

Které osobnosti letošního Finále připomeneme?

Doufám, že se osobně setkáme se všemi žijícími jubilanty, jejichž přínos chceme na festivalu připomenout. Především to je spisovatel a scenárista Vladimír Kórner. Z jeho tvorby je připraveno celkem dvanáct snímků – od šedesátých let až po současnost.

V sekci Báječní lidé s klikou připomeneme mimo jiné herce Radovana Lukavského. Pro diváky by mohla být zajímavá i sekce Český film v exilu. V ní budou za účasti autorů promítnuty některé filmy, například Chladný ráj Bernarda Šafaříka, americké hrané filmy Miroslava Janka či v Německu realizovaný umělecký dokument Ivana Fíly o Václavu Havlovi. Ta nabídka je pochopitelně daleko rozmanitější, o čemž se každý může přesvědčit na www.finaleplzen.cz.

DANIELA VÍTOVÁ

Jeden svět v Plzni

Filmy, které byste si neměli nechat ujít

■ **Dokument Děti ze stanice Leningradská představuje syrový pohled do každodenní reality moskevských dětí ulice, jejichž počet v současné době dosáhl třiceti tisíc. (Městská beseda – Divadelko JoNáš, 30. 4., 17.00)**

■ **Vlastní pojetí a uvažování skinheadů z různých evropských zemí a Spojených států popisuje divácky atraktivní koláž Být skinheadem. Film zároveň mapuje hudebně bohatou historii a současnost hnutí skinheads ve všem jeho paradoxu a názorovými odlišnostmi. (Městská beseda – kino Beseda, 4. 5., 21.00)**

■ **Jedna ze sedmi kategorií festivalu je věnována ženám. Vypovídá o postavení žen a o ženských právech ve světě. Snímek Odsouzený k manželství vypráví o potížích, které třem mladým izraelským ženám způsobuje zákon povolující rozvod jen se souhlasem manžela. (Západočeské muzeum, 3. 5., 16.00)**

Být skinheadem znamená být proti rasismu, říká Karole

RŮZNÉ PROUDY SKINHEADS. Většina lidí nepozná, jestli před nimi stojí mírumilovný skinhead, nebo člen ultrapravicové odnože hnutí. FOTO: AP

A by byl člověk opravdovým skinheadem, musí milovat ska, fotbal, musí rád tancovat, a to zřejmě než kdokoli z jiné subkultury. A hlavně – člověk musí být antirasista. Tak vidí pravé skinheadství Buster Bloodvessel, zpěvák legendární kapely Bad Manners.

„Být skinhead, to je pro mě způsob života. Vzhled je také důležitý. Je dobré vypadat jako někdo zařazený do určité skupiny,“ říká skinheadka Karole ze Švýcarska. Je jednou z mnoha tisíc skinheads, kteří se odmítli smířit s nárůstem pravicových a rasistických tendencí v hnutí a vracejí se k jeho původním, apolitickým kořenům. Původní skinheads vyrostli na hudbě jamajských přistěhovalců, odmítali autoritu, vytvořili si vlastní subkulturu, hudbu a vlastní módu. Módu, která kvůli nechvalně proslulosti neonacistických skinheads vzbuzuje v očích veřejnosti strach a odpor.

Hudba a násilí

Hudba tvoří základ obou větví skinheadské subkultury, společné koncerty se však vlivem vzájemné nevěřivosti nekonají. „Je v podstatě vyloučeno, aby se na jednom koncertě sešel skinhead s neonacistou. Může se to stát u kapely, která je oblíbená u širšího publika. Tam pak můžete potkat obě skupiny, ale nedopadá to dobře,“ říká skinheadka Jana z Prahy. Násilí se u skinheads

objevuje už od počátku jejich vzniku. Zatímco ze strany neonacistů je orientováno na řadu společenských skupin včetně nerasistických skinheads, v opačném případě jde spíše o vyřizování účtů. „Mám řadu velmi špatných zkušeností. Většinou je to ale tak, že se jde jeden na jednoho. Když ale dojde ke střetu s mladými nácky, je lepší jít od toho. Když jsme s nimi jednou jeli v nočním autobuse, hned začali vytahovat nože,“ popisuje svou zkušenost osmnáctiletá Jana.

Subkultura nerasistických skinheads je v České republice pozorností médií v podstatě nedotčena. Početně pravděpodobně dohání rasistickou odnož, nepořádá však demonstrace, na koncertech místo hajlování především tančí, nesnaží se proniknout do politiky a médií. Kromě příklonu k extrémní pravici si hnutí skinheads našlo také cestu k levicím, výjimkou není skinhead-komunista. Co však do jisté míry všechny odnože skinheads spojuje, je nelihost k hnutí hippies, vůči kterému se už od šedesátých let vymezují, a také odpor k tvrdým drogám.

Od černých skinheads po boj za bílou rasu

Na počátcích hnutí převažovala zábava nad politikou. Teprve postupem času se ze skinheads stala skupina mnoha paradoxů. Vidět skinheada černé barvy pleti by dnes asi

řadu lidí zaskočilo, dříve to však nic výjimečného nebylo. „Přistěhoval jsem se do Anglie v roce 1960. Tehdy bývalo hodně černých skinheadů. Lidi si chodili na koncerty jenom zatančit,“ přibližuje počátky skinheads v Anglii, kde celé hnutí vzniklo, hudebník Laurel Atkien. Není snadné vystopovat okamžik, kdy se z původně nerasistického a apolitického hnutí odštěpila militantní neonacistická větev. Hudba, stěžejní základ skinheadského hnutí, sehrála nepochybně zásadní roli.

Rasistické názory se v textech začaly objevovat pozvolna, netrvalo však dlouho a zazněly naplno. Přelom sedmdesátých let byl dobou ekonomické krize a silického přílivu imigrantů. Charismatický zpěvák Ian Stuart Donaldson dal části mladých skinheadů jasně odpovědi na otázky, o kterých se dříve nemluvalo. Atraktivní průrazné songy ve spojení s jasnými texty plnými brutálního násilí vyprovokovaly radikalizaci. Založil organizaci Blood & Honour, která svou existenci postavila na pořádání koncertů, brutálním pouličním násilím, přípravě a realizaci teroristických akcí, a získal pro ni po celém světě tisíce příznivců. To byla doba, kdy se fada skinheads probrala a začala se proti těmto tendencím jasně vymezovat. Cesta pro celosvětový nástup neonacistických skinheads však již byla nenávratně otevřena.

JAROSLAV VALŮCH

O dokumenty je čím dál větší zájem

Plzeň bude od 28. dubna do 4. května už počtvrté hostit festival Jeden svět

Plzeň bude už počtvrté hostit festival Jeden svět, který pořádá společnost Člověk v tísni. Jeden svět představí od 28. dubna do 4. května dokumentární snímky o lidech z celého světa, kteří se dostali do potíží.

Rumunskou vesnici Rosia Montana se chystají buldozery těžbařské společnosti s podporou kanadských investorů srovnat se zemí. Kvůli obřím dluhům na zlato. Že vám to něco připomíná? Ne náhodou. Něco podobného se před lety chystalo v Kašperských Horách na Šumavě. Jeho obyvatelé boj s těžbaři tehdy vyhráli.

Pianista v Bagdádu

Samir Peter byl zase svého času nejznámějším iráckým pianistou se slušným příjmem. Devět měsíců po

pádu Husajnova režimu jeho hru na klavír poslouchá už jen pár návštěvníků luxusní hotelové restaurace v centru Bagdádu poznamenaného válkou. „Kdysi bylo osvobození Iráku Američany mým snem, teď je noční můrou,“ říká charismatický Samir. Kvůli své bezpečnosti raději po práci přespává v hotelovém sklepě, než by se vydal autem přes město do svého luxusního bytu. I když má možnost vycestovat na pozvání dcery do USA, nechce svou zemi opustit.

Suzana Lipovcová patřila mezi nejuspěšnější německé manažerky. Jen do té doby, než se rozhodla věnovat se humanitární činnosti. Po dvanácti letech práce v Bosně odešla předloni do Afghánistánu zničeného válkou. Vyměnila úspěšnou kariéru manažerky za pomoc obyvatelům

země, o kterou se okolní svět zajímá od konce války stále méně.

Filmy o Samiru nebo Suzaně ukáže právě festival Jeden svět v Plzni. „Filmy na festivalu asi nikdy neuvidí tolik lidí jako komerční snímky. Díky němu mají lidé možnost seznámit se se způsobem života lidí v jiných koutech světa,“ vidí jeden z přínosů promítání dokumentárních filmů primátor Plzně Miroslav Kalous, jenž nad festivalem převzal záštitu.

Svět nekončí za hranicemi města

V Plzni byl festival už třikrát. „Každým rokem přichází stále více diváků. Loni už byly sály pro stovku lidí zcela zaplněné,“ říká koordiná-

torka festivalu Jeden svět v Plzni Jitka Vorlíčková.

Filmový festival považuje Miroslav Kalous za prestižní záležitost. „Význam festivalu překračuje hranice republiky. Pořádá ho společnost Člověk v tísni, která má významné renomé a velký kredit v oblasti neziskového sektoru,“ říká primátor Kalous.

Po promítání filmů nemusí návštěvníci ze sálů hned odcházet. Přijdou za nimi odborníci, se kterými budou moci o problémech, jež právě viděli, debatovat.

Pořadatelé festivalu uvádějí ještě jeden důvod, proč se festival koná. „Chceme, aby si lidé uvědomili, že na informace, které znají z médií, se lze dívat z mnoha úhlů,“ říká Jitka Vorlíčková. EVA TICHÁ

POMÁHÁME, PŘIPOJTE SE

KLUB PŘÁTEL ČLOVĚKA V TÍSNI

www.clovekvtsini.cz/klub
tel.: 608 129 140
email: kp@clovekvtsini.cz

Člověk v tísni

– společnost při ČT, o. p. s.,
Sokolská 18, 120 00, Praha 2.
www.infoservis.net, mail@infoservis.net.

Tato příloha vychází v rámci Mezinárodního festivalu dokumentárních filmů o lidských právech Jeden svět, www.jedensvet.cz.
Tato příloha je připravena spol. Člověk v tísni.

MF DNES neodpovídá za obsah přílohy a za články v ní. Převzetí jakékoliv části obsahu této přílohy bez předchozího souhlasu společnosti Člověk v tísni není dovoleno.

Redakce: Karla Štěpánková, Jan Pavelka, Adéla Pospíchalová, Lucie Dorůžková, Václav Zeman (ČVT)
Editor: Martin Rumler (MF DNES)